

Příběh Těšínského Slezska – nová stálá expozice Muzea Těšínska

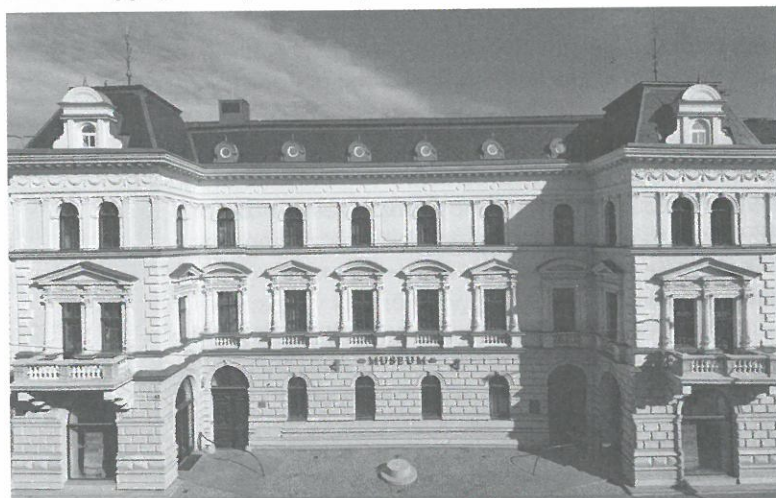

Slavnostní otevření rekonstruované muzejní budovy a nové stálé expozice, 19. června 2020.
Foto: Lenka Ježová Bichlerová, Muzeum Těšínska

Dne 19. června 2020 se vernisáží otevřela zájemcům nová stálá expozice Muzea Těšínska nazvaná *Příběh Těšínského Slezska*. Tímto významným počinem se muzeum po dvaadvaceti letech vrátilo do reprezentativní budovy na Hlavní třídě v Českém Těšíně, kde sídlilo od roku 1951 a odkud muselo odejít kvůli nedořešeným restitučním nárokům. Objekt, sloužící původně jako obytný dvojdům, v jehož přízemí a na dvoře byly provozovány různé obchody a živnosti, prošel v letech 2017–2020 nákladnou rekonstrukcí, což umožnilo vytvořit na místě zcela novou, moderní expozici, jež se snaží přiblížit návštěvníkovi region Těšínska z mnoha úhlů pohledu. Nová expozice se nevěnuje pouze historii, ale i etnografii, umění, technice či přírodovědě. Velkou měrou jsou při prezentaci využívány multimediální technologie a interaktivní prvky, což umocňuje prožitek z procházení areálem.

Už při vstupu do expozice v přízemí potkáváme první multimediální panel, který přibližuje region Těšínska a vytyčuje jeho hranice v průběhu století. Následně míříme do sklepních prostor, kde se seznamujeme jak s prehistorií regionu od prvohor až po čtvrtohory, tak s geologickým vývojem území. Na dotykovém panelu je možné si podrobněji prohlédnout kupříkladu důležité geologické oblasti na Těšínsku. Dokonce si můžeme přímo osahat bludný balvan, který se na Těšínsko zatoulal ze Skandinávie. Část podzemní expozice je dále věnována hornictví a právě díky umístění

v suterénu získává návštěvník autentický pocit, že se nachází hluboko pod zemí a stejně jako horník si u vstupu do štolky vyzvedává kahan, aby si posvítil na cestu, přičemž získává informace o tom, jak to vypadalo v dole, o počátcích dolování či používané technice. Nechybí též povídky o hornických tradicích či osobnostech spjatých s těžbou uhlí v 19. století. Popsaná expozice v podzemních prostorách nás tedy provází vším, co se na Těšínsku dělo pod zemí. Ostatní části stálé výstavy již přibližují činnosti, jež se odehrávaly na povrchu.

Rekonstruovaná Historická budova Muzea Těšínska v Českém Těšíně.
Foto: Martin Podžorný, Muzeum Těšínska

V prvním patře nás nejprve přivítá přírodovědná část věnující se zdejší krajině před příchodem člověka, konkrétně řece a lesu. Zvláště děti uvedená sekce jistě zaujme díky modelům zvířat či nástěnnému metru, který umožní každému

Pohled do stálé expozice, části věnované Těšínskému knížectví ve středověku a raném novověku. Foto: Petr Gomola, Muzeum Těšínska

navštěvníkovi zjistit, jaké výšky dorostl v porovnání s jednotlivými namalovanými zvířaty. Následuje historická sekce zabývající se pravěkem a raným středověkem, kde nechybí artefakty z archeologických nalezišť. Pozornost zasluží především interaktivní mapa zobrazující chronologicky jednotlivá archeologická naleziště včetně konkrétních objevených předmětů od pravěku až do pozdního středověku. Posléze se přesouváme do další místnosti, která je částečně věnována Těšínskému knížectví a Piastovcům v období středověku a raného novověku. Za pozornost stojí kupříkladu na stěně rozvedený rodokmen uvedeného knížecího rodu anebo interaktivní chronologické promítání znázorňující, jak se v průběhu doby proměňovala podoba Hradního vrchu. Bezesporně cenným exponátem zde je madona z Těrlicka, pozdně gotický obraz objevený při restaurování mladšího barokního díla teprve roku 2015.

Druhou část zmíněné místnosti zaujímá náhled do raně novověké společnosti, přičemž podrobněji se na místě řeší problematika školství, náboženství, měst či cechů. Značnou pozornost autoři pochopitelně věnovali pro region zásadnímu tématu náboženské reformace. Řadu informací včetně fotografií či obrázků lze vyhledat na dotykových panelech. Navštěvník si tam sám zvolí, které údaje jsou pro něj zajímavější. Texty, obrázky a mapy jsou doprovázeny řadou artefaktů. Připomeňme trám z evangelické školy v Bystřici s vyřezávaným nápisem z roku 1784. Expozice v prvním patře dále přibližuje, jak vypadala zámecká komnata či chalupa poddaného, na což navazuje sekce o životě poddaných doprovázená mj. fotografiemi z 50. let 20. století, jež ještě stačily zachytit původní způsob života obyvatel v horských oblastech. Prohlídku prvního patra nakonec završíme podobně jako na začátku oddílem věnovaným přírodě, konkrétně raně novověké krajině.

Při vstupu do druhého patra expozice zájemce nejprve upoutá galerie osobností, kde se nacházejí medailonky několika významných osob, jež se zasloužily o kulturní a společenský rozvoj Těšínska, jako kupříkladu malířka Ida Münzberg nebo zakladatel Muzea Těšínska Ladislav Báča. První část expozice je celkově laděna tak, že se seznámíme se způsobem života venkovského obyvatelstva v 19. a 20. století, a to prostřednictvím informací o lidovém odívání, architektuře, bydlení či řemeslech. Pozornost je podrobněji zaměřena na problematiku tkalcovství, zpracování dřeva či kovu. Je nutné velmi ocenit, že texty doprovází opravdu bohatý ikonografický materiál. Z artefaktů lze vyzdvihnout

tkalcovský stav stojící uprostřed venkovského domu.

Na prostředí venkova navazuje oddíl věnovaný průmyslu. Při vstupu návštěvníka přivítá maketa lokomotivy projíždějící tunelem s autentickým zvukovým doprovodem, což odkazuje na stavby dvou jablunkovských železničních tunelů, jež patří k významným technickým památkám regionu. Po bliž se nachází lavička, na kterou lze usednout a vychutnat si promítání na stěně ukazující dobovou ikonografii znázorňující různé průmyslové objekty, jako například pivovar v Karviné či budovy nádraží. Frekvence jednotlivých snímků je bohužel poněkud rychlá, takže návštěvník může mít problém s četbou popisků u fotografií. Dále jsme obeznámeni s historií železnice nebo železárenského průmyslu a pomalu se přesouváme dále do sekce zabývající se Těšínskem v nejnovějších časech.

Navštěvník se nejprve seznamuje jak s bydlením v dělnické kolonii, tak s hospodářskou činností a obchodem, přičemž značná pozornost je věnována polygrafickému průmyslu, který hrál na Těšínsku důležitou roli.

V novodobé části expozice návštěvníka zcela jistě zaujmu

Jedním z nejvýznamnějších exponátů je pozdně gotická desková malba madony z Těrlicka. Foto: Muzeum Těšínska

ozvučené dobové filmové záběry. Přibližují nám mimo jiné atmosféru sedmidenní války o Těšínsko a následných událostí, značnou dokumentární hodnotu vykazují například záběry z průvodu u příležitosti pohřbu obětí konfliktu v Orlové. To ovšem není zdaleka vše. Zhlédnout můžeme další snímky přibližující různá místa. Staneme se svědky zastavení vlaku a vystupování cestujících na nádraží v Karviné nebo se pokocháme záběry na evangelický Ježíšův kostel v Těšíně. Velmi upoutá rovněž fragment němeého filmu z roku 1919 zachycující tramvaj na mostě v Těšíně.

Pohled do části věnované bydlení v hornických koloniích. Foto: Petr Gomola, Muzeum Těšínska

Vizuálně velmi atraktivní je sekce věnovaná jednak fotoateliéru se spoustou krásných fotografií, jednak československé kavárně Avion a kultuře první republiky. Můžeme se zde posadit ke stolu a digitálně si zalistovat v některých dobových pozvánkách či fotografiích. Následuje část zasvěcená první návštěvě Tomáše Garrigue Masaryka na Těšínsku v roce 1930, opět působivě doplněná autentickými filmovými záběry. Bohužel také zde celkový dojem malinko kazí větší rychlost promítání jednotlivých záběrů a popisek. Procházku nejnovějšími dějinami završuje náhled do vývoje krajiny na Těšínsku za posledních 100 let, kde si lze řadu poutavých informací opět vyhledat na dotykovém panelu. Za povšimnutí dále stojí fotografie dokumentující demolici řady objektů v důsledku důlní a průmyslové činnosti člověka.

Druhým patrem de facto končí procházka stálou expozicí, nicméně má-li návštěvník ještě energii a chuť dozvědět se něco zajímavého, lze vystoupit do třetího patra a nechat se provést několika pověstmi z Těšínského Slezska, jež jsou pěkně zpracované nejen graficky, ale i textově. Zejména obrazovou část zcela jistě ocení především dětský zájemci.

Expozici doplňuje také drobné lapidárium ve dvoraně budovy, kde si návštěvník prohlédne například hraniční kameny, staré náhrobky či pozůstatek poničeného pomníku obětí těšínského konfliktu v Orlové.

Na provedení stálé výstavy lze na prvním místě ocenit celou řadu multimediálních, interaktivních a vizuálních prvků, které

činí procházení výstavy zábavnějším a přitažlivějším. Zároveň se však nerezignovalo na klasickou prezentaci autentických dobových artefaktů. Jelikož dotykové panely obsahují další texty a obrazový materiál, dává to návštěvníkovi možnost volby, jakou sumu informací je ochoten při procházení expozice vstřebat. Při tvorbě výstavy bylo pamatováno také na zdravotně postižené zájemce. Některé exponáty a texty jsou proto opatřeny popisky v Braillově písmu. Poněkud méně šťastné se ovšem jeví osazení popisek u každého jednotlivého předmětu v nejnižších patrech vitrín téměř u země. Pro starší nebo hůře tělesně zdatné návštěvníky může být daná skutečnost překážkou při snaze přečíst si ony texty. Možná by v uvedeném ohledu bylo lepším řešením sepsat popisky souhrnně a dát je na sklo vitríny výše. Jednotlivé artefakty by dostaly čísla, podle kterých by si návštěvník vyhledal příslušný popis. Zároveň lze litovat, že autoři „nedotáhli“ expozici do válečné a poválečné éry, byť je třeba dodat, že dané období muzeum dlouhodobě hojně reflektuje v dalších výstavních a publikačních počinech. Celkově lze shrnout, že expozice prezentuje komplikovanou historii Těšínska důstojně a s využitím moderních metod muzejní prezentace.

Mgr. Ivana Kolářová
Slezské zemské muzeum
kolarova@szm.cz

název: Muzeum Těšínska
stálá expozice: Příběh Těšínského Slezska
místo: Český Těšín, Hlavní třída 115/15 (Historická budova Muzea Těšínska)
GPS: 49.7472294N, 18.6240867E
provozovatel: Muzeum Těšínska
otevírací doba: úterý až neděle 9:00–17:00
vstupné: plné 100,- Kč, zlevněné 50,- Kč, rodinné 220,- Kč
kontakty: tel.: 558 711 866; e-mail: ceskytesin@muzeumct.cz

Ukázka z nové stálé expozice Muzea Těšínska – selská usedlost. Foto: Petr Gomola, Muzeum Těšínska
K článku „Příběh Těšínského Slezska – nová stálá expozice Muzea Těšínska“

Ukázka z nové stálé expozice Muzea Třineckých železáren a města Třince. Foto: Muzeum Třineckých železáren a města Třince
K článku „Muzeum Třineckých železáren a města Třince a jeho nová stálá expozice“